

1. ΜΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΓΕΜΑΤΗ ΑΠΟ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΕΣ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 30/12/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 30/12/2023

Σελίδα: 10

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

10 ΤΑ ΝΕΑ

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
30-31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

Προβλέψεις
για το

2024

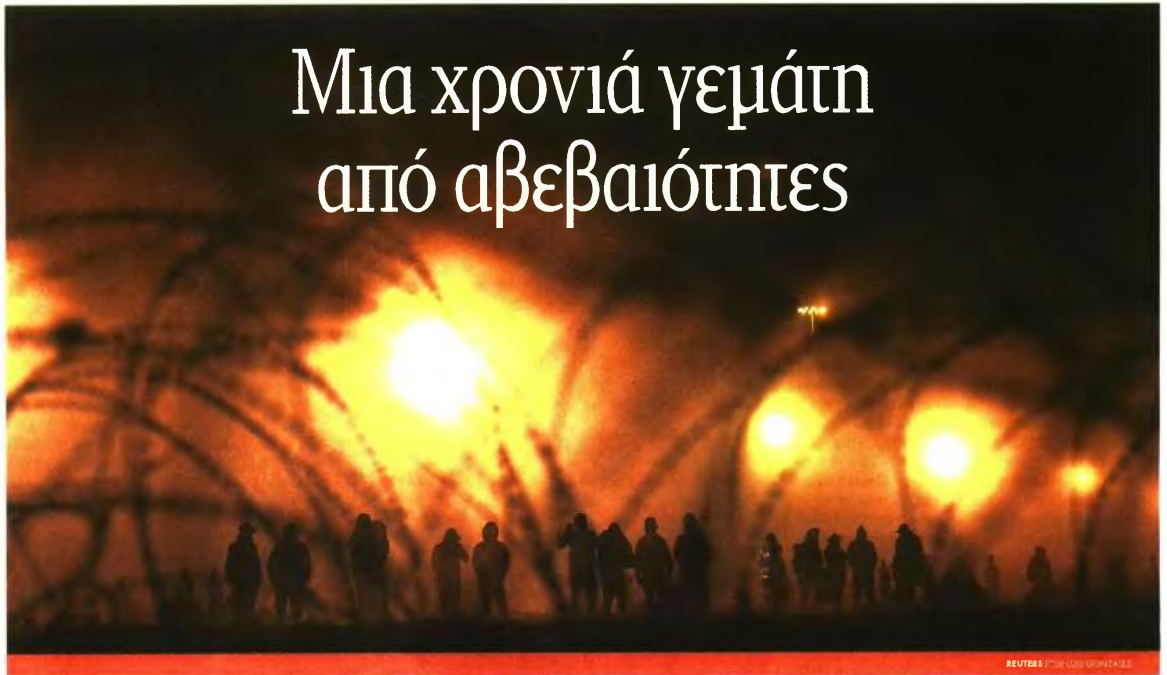
ΜΑΝΟΣ
ΜΑΤΣΑΓΙΤΑΝΗΣ

Οικονομία

Καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου, επικεφαλής του Παρατηρητηρίου Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας του **ΕΝΙΑΜΕΠ** και υπότροφος της Ερευνητικής Εδρας του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη

Μετανάστες στέκονται κοντά στο συνοριακό τείχος κατά τη διάρκεια αμμοθύελλας, αφού διέσχισαν τα σύνορα ΗΠΑ - Μεξικού για να παραδοθούν στους άνδρες της αμερικανικής συνοριοφυλακής

Μια χρονιά γεμάτη από αβεβαιότητες

Μεχρι τώρα, η ευημερία της (Δυτικής) Ευρώπης στηρίχθηκε στην ομπρέλα του ΝΑΤΟ και στις αμερικανικές αμυντικές δαπάνες. Η προοπτική μιας ενδεχόμενης νίκης του Ντόναλντ Τραμπ τον ερχόμενο Νοέμβριο δείχνει ότι η υποστήριξη των ΗΠΑ δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένη

Οι προβλέψεις για το μέλλον είναι πάντα παρακινδυνευμένες, αλλά αυτή τη στιγμή φαίνονται περισσότερο παρακινδυνευμένες παρά ποτέ, με τις προοπτικές της ευρωπαϊκής (και της ελληνικής) οικονομίας το 2024 να εξαρτώνται από την έκβαση συμβάντων που σήμερα είναι ακόμη σε εξέλιξη ή τοποθετούνται στα μέσα και στα τέλη του έτους. Πολλές είναι οι πηγές της αβεβαιότητας. Κατ' αρχάς, ο πόλεμος στη Γάζα, ο τερματισμός του οποίου φροντίζει μακρινός. Η στρατιωτική αντίδραση στη βάρβαρη επίθεση της Χαμάς (7 Οκτωβρίου 2023) ήταν αναμενόμενη, όμως η ισοπέδωση της Λωρίδας της Γάζας δεν θα αποκαταστήσει τη σταθερότητα στην περιοχή, ούτε θα εξασφαλίσει την ασφάλεια του Ισραήλ. Η Ευρώπη αποδείχθηκε ανίκανη να αναλάβει πρωτοβουλίες, βαθιά διακεκομμένη καθώς είναι στο εσωτερικό της, και τώρα είναι καταδικασμένη να παίξει τον ρόλο του απλού παρατηρητή. Ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι άλλη μια πηγή αβεβαιότητας. Η συνέχισή του δεν θέτει απλώς σε κίνδυνο την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης, υπενθυμίζει επίσης τη διαρκή απειλή της ρωσικής επιθετικότητας για την ειρήνη και τη δημοκρατία παντού. Στην πρόσφατη συνάντηση κορυφής της ΕΕ (14-15 Δεκεμβρίου 2023) η Ουγγαρία άσκησε βέτο στην παροχή στρατιωτικής βοήθειας στην Ουκρανία, ενώ η επίσκεψη του ουκρανού προέδρου Βολοντίμυρ Ζελένσκι στην Ουάσιγκτον (12 Δεκεμβρίου 2023) απέτυχε να πείσει τη ρεπουμπλικανική πλειοψηφία της Βουλής των Αντιπροσώπων να αποδεσμεύσει τα κονδύλια για τη συνέχιση της υποστήριξης των ΗΠΑ στη χώρα του. Όμως, η ομόφωνη απόφαση των ηγετών των 26 κρατών - μελών (χάρη στην αποχή του σύγγρου προέδρου Βίκτορ Ορμπαν) να δοθεί πράσινο φως στην έναρξη της διαδικασίας ενταξης της Ουκρανίας στην ΕΕ αποτελεί στρατηγική ήττα για τον ρώσο πρόεδρο Βλαντίμιρ Πούτιν. Επιπλέον, φέρνει πιο κοντά μια μελλοντική συμφωνία για τον δίκαιο τερματισμό

του πολέμου που θα προέβλεπε οδυνηρές εδαφικές απώλειες για την Ουκρανία με αντάλλαγμα εγγυήσεις ασφάλειας έναντι της Ρωσίας. Η ένταξη στην ΕΕ είναι μια από αυτές τις εγγυήσεις. Η πιο κρίσιμη αναμέτρηση για το μέλλον της Ευρώπης το ερχόμενο έτος θα είναι οι προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ (5 Νοεμβρίου 2024). Μέχρι τώρα, η ευημερία της (Δυτικής) Ευρώπης στηρίχθηκε στην ομπρέλα του ΝΑΤΟ και στις αμερικανικές αμυντικές δαπάνες. Η προοπτική μιας ενδεχόμενης νίκης του Ντόναλντ Τραμπ τον ερχόμενο Νοέμβριο δείχνει ότι η υποστήριξη των ΗΠΑ δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένη. Στο προσεχές μέλλον, η ειρήνη και το απαραίτητο των συνόρων των ευρωπαϊκών κρατών δεν θα μπορούν παρά να εξασφαλίζονται με τις θυσίες (ας ελπίσουμε μόνο οικονομικές) των Ευρωπαίων. Όσο η στρατηγική αυτονομία της ΕΕ παραμένει μακρινός στόχος, η δημοκρατία στην Ευρώπη είναι σε κίνδυνο. Φυσικά οι ευρωπαίοι πολίτες δεν έχουν λόγο στις αμερικανικές προεδρικές εκλογές, όμως η ψήφος τους στις ερχόμενες εκλογές (6-9 Ιουνίου 2024) θα κρίνει τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η σημερινή πλειοψηφία (Χριστιανοδημοκράτες, Σοσιαλιστές, Πράσινοι, Φιλελεύθεροι) απογοητεύει συχνά και βάλλεται πανταχούθεν, όμως οι εναλλακτικές επιλογές φαντάζουν χειρότερες. Η νίκη του δημοκρατικού συνασπισμού υπό τον Ντόναλντ Τραμπ στις πρόσφατες πολιτικές εκλογές (15 Οκτωβρίου 2023) δείχνει ότι η απόπειρα των ακροδεξιών λαϊκιστών, εχθρών της Ευρώπης και φίλων της Ρωσίας (και της Κίνας), να αλλάξουν τους συσχετισμούς στην Ευρώπη δεν είναι καθόλου αναποφευκτά. Εάν η γεωπολιτική (ή η πολιτική σκέψη) επηρεάζει έμμεσα την ευρωπαϊκή οικονομία, η οικονομική πολιτική της ΕΕ την επηρεάζει άμεσα. Η αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας θα προσδιορίσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο ασκείται η δημοσιονομική πολιτική των κρατών - μελών. Οι μέχρι τώρα ενδεί-

ξεις δεν είναι πολύ ενθαρρυντικές: η επιστροφή των άκαμπτων κανόνων (με εξαιρέσεις) δεν παρέχει ουσιαστικά κίνητρα στις εθνικές κυβερνήσεις να συνδυάζουν δημοσιονομική σταθερότητα και αναπτυξιακή πολιτική βασισμένη στις παραγωγικές επενδύσεις. Από την άλλη, η νομισματική πολιτική της ΕΚΤ δείχνει προς το παρόν να προσαρτολιζείται στη διατήρηση των σημερινών επιτοκίων στην ευρωζώνη (4,5%). Σύμφωνα με τις πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (15 Νοεμβρίου 2023), ο πληθωρισμός θα υποχωρήσει στο 3,5% το 2024 στην ΕΕ (από 6,5% το 2023). Το κόστος των σχετικά υψηλών επιτοκίων είναι η αναμικτή ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας (1,3% το 2024, από 0,6% φέτος). Οι προβλέψεις για την ελληνική οικονομία για το 2024 είναι θετικές: σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ, η αύξηση του ΑΕΠ θα είναι μεγαλύτερη (2,3%), και ο πληθωρισμός χαμηλότερος (2,8%). Από την άλλη, παρά τη μικρή μείωσή τους, τόσο η ανεργία (10,7%) όσο και το χρέος (151,9% του ΑΕΠ) θα παραμείνουν σε πολύ υψηλά επίπεδα. Το ίδιο ισχύει και για το έλλειμμα στο εξωτερικό ισοζύγιο, το οποίο παρά την υποχώρησή του παραμένει το υψηλότερο στην ΕΕ (-6,6% του ΑΕΠ το 2023). Αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο η Ισπανία όσο και η Πορτογαλία, που όπως η Ελλάδα σημείωσαν υψηλά εξωτερικά ελλείμματα τις παραμονές της κρίσης της προηγούμενης δεκαετίας, πλέον καταγράφουν σημαντικά πλεονάσματα (+2,5% και +1,6% του ΑΕΠ αντιστοίχως). Η επιμονή του εξωτερικού ελλείμματος δείχνει τη δυσκολία της ελληνικής οικονομίας να βγει από την παγίδα της φθηνής ανάπτυξης, την ειδικουσή της σε δραστηριότητες χαμηλής παραγωγικότητας, που πληρώνουν χαμηλές αμοιβές και παράγουν προϊόντα χαμηλής ανταγωνιστικότητας στις διεθνείς αγορές. Η πολυπόθητη αναβάθμιση του παραγωγικού μοντέλου της χώρας παραμένει ζητούμενο.